

Verbul. Listă de schimbări în gramatica nouă (2005 – 2019) față de precedenta (1966)

Discipline umaniste - Limba română

www.enciclopul.ro

1. Clasa de flexiune sau conjugarea, în precedentele lucrări, era tratată aidoma limbii latine, după sufixul verbal: conjugarea I (-a, de la lat. -are), conjugarea a II-a (diftongul -ea, de la lat. -ēre), conjugarea a III-a (-e, de la lat. -ere) și conjugarea a IV-a (-i/-î, de la lat. -ire). **Lucrările mai recente (Gramatica de Bază a Limbii Române, ed. 2005 și 2016) menționează cinci clase flexionare, ultima clasă fiind divizată în două: conjugarea a IV-a (-i) și conjugarea a V-a (-î).** Totuși, „Gramatica limbii române pentru gimnaziu” (coord. Gabriela Pană-Dindelegan), menționează tot patru conjugări, ceea ce ar putea crea confuzii... Manualul de Limba și Literatura Română (ed. Art, clasa a VII-a) propune varianta celor cinci conjugări!
2. **Diatezele (activă, pasivă, reflexivă) sunt înlocuite de construcții (activă, pasivă cu auxiliar, cu pronume reflexiv, pasiv-reflexivă).**

Situație	Gramatica veche	Noua gramatică
Grasul _S mănâncă dulciuri _{CD} cu plăcere.	<i>Diateză activă.</i> Subiectul gramatical („grasul”) este identic cu subiectul logic. Acțiunea este făcută de subiect („grasul”) și se răsfrânge asupra complementului direct („dulciuri”).	Construcție activă. Aceeași explicație. Identitatea dintre subiectul gramatical și cel logic.

<p>Sunetele_S distonante sunt emise de trompeta_{CAg} vecinului în fiecare dimineață, la ora 5.</p>	<p><i>Diateza pasivă.</i> Subiectul logic („trompeta”) devine complement de agent. Subiectul gramatical („sunetele”) este obiectul asupra căruia se răsfrânge acțiunea.</p>	<p>Construcție pasivă cu auxiliar. Verbul are formă pasivă, formată cu auxiliarul „a fi” și participiu. Distincția dintre subiectul logic și cel gramatical se păstrează.</p>
<p>La fiecare oră de română, el_{seFF} gândește la probleme de matematică. Reciproca nu e valabilă!</p>	<p><i>Diateza reflexivă.</i> Subiectul („el”) face o acțiune care se răsfrânge asupra lui. Pronumele reflexiv „se” nu are funcție sintactică.</p>	<p>Construcție cu pronume reflexiv. Verbul este însoțit de pronumele reflexiv „se”, care rămâne fără funcție sintactică.</p>
<p>Și dacă rezolvă, și dacă nu rezolvă problema, performantul¹ tot se_{CD} forțează să o redacteze.</p>	<p><i>Diateza activă.</i> Pronumele reflexiv are funcție sintactică de complement direct. Acțiunea este făcută de subiect (performantul), și se răsfrânge asupra complementului direct (pronumele o, referință anaforică pentru problemă).</p>	<p>Construcție cu pronume reflexiv. Asta nu înseamnă că reflexivul nu are funcție sintactică sau că verbul este „a se forța”, în loc de „a forța”.</p>
<p>Enciclopii se_{CD} susțin și se_{CD} încurajează întotdeauna. Dacă vreți să fiți enciclopi-propunători de articole, faceți-vă curaj și contactați-mă!</p>	<p><i>Diateza activă.</i> Verbele „a se susține” și „a se încuraja” fac parte din categoria verbelor pronominale reciproce. Pronumele reflexiv are funcție sintactică de complement direct.</p>	<p>Construcție cu pronume reflexiv. Pronumele reflexiv cu valoare reciprocă (pronumele reciproc) este complement direct.</p>

<p>În România, lucrurile se fac de mântuială.</p>	<p><i>Diateza reflexivă.</i> Verbele reflexiv-pasive sau reflexive cu înțeles pasiv cer diateza reflexivă.</p>	<p>Construcție pasiv-reflexivă. Verbul are formă reflexivă (construcție cu pronumele „se”) și sens pasiv (echivalent cu „lucrurile au fost făcute”).</p>
---	--	---

3. **Modurile nepersonale și nepredicative din vechea gramatică sunt înlocuite de formele verbale nepredicative (infinitiv, gerunziu, supin, participiu).** Exprimarea clasică „verbe aflate la moduri personale și predicative” este înlocuită de „verbe cu categoria modului”. Această modificare este preluată și în manuale.
4. La timpurile modului indicativ (prezent, imperfect, perfect simplu, perfect compus, mai-mult-ca-perfect, viitor standard și viitor anterior) **se adaugă „viitorul în trecut”, care exprimă o acțiune trecută, desfășurată după o altă acțiune trecută și care are structura:** „a avea” (imperfect) + conjunctivul verbului de conjugat Timpul apare în manualul de clasa a VII-a, ed. Art. (ex. Abia după ce am predat lucrarea, aveam să înțeleg cerința.)
5. În gramatica veche, aspectul definea „forma” – afirmativă sau negativă. În Gramatica Școlară nu se menționează sub nicio formă denumirea de „aspect”. *GBLR, în schimb, dă un sens total diferit „categoriei aspectului”. Acesta ar putea fi:*
  - a. *Punctual, pentru acțiuni și evenimente (ex. Se aprinde lumina la mansardă. Îi vine ideea)*
  - b. *Durativ, pentru procese și activități (ex. Schimbările în gramatică curg pe bandă rulantă. Se actualizează, din greu, cunoștințele.)*
  - c. *Perfectiv, pentru acțiuni încheiate (ex. A învățat în van vechea gramatică, ghinion!)*
  - d. *Imperfectiv, pentru acțiuni neîncheiate (ex. Ideea venea greu. . . prea greu.)*
  - e. *Iterativ, pentru acțiuni repetate (ex. Tușea tot mai des. Suspect de des și de COVID.)*
  - f. *Prospectiv, pentru acțiuni în curs de pregătire (ex. Se preconizează o întoarcere în mediul online.)*
  - g. *Incoativ, pentru acțiuni care încep (ex. Se lansează o nouă rubrică pe site – http://www.enciclopul.ro/ce_am_citit.html)*

- h. *Continuativ, pentru acțiuni în plină desfășurare (ex. Îmi bat capul de o săptămână cu aceeași problemă.)*
- i. *Terminativ, pentru acțiuni pe punctul de a se încheia (ex. Am rezolvat problema de la punctul h².)*

Pentru o formă verbală pot coexista două sau mai multe aspecte, dar nu dintre cele care se opun (punctual-durativ, perfectiv-imperfectiv, prospectiv-incoativ-continuativ-terminativ).

---

²Acum e o chestiune de ore să o redactez.